

LLIBRES CRÍTICA

Hidrografia i geologia valenciana: un clàssic actualitzat

Rafael Delgado

Hidrografia i Geologia Valenciana és la darrera publicació del CEIC Alfons el Vell. Sempre és una bona notícia la recuperació d'un clàssic, especialment si es fa coincidir amb una efemèride com ara el segon centenari de la fundació de l'Escola Pia de Gandia, de la qual un dels autors formava part. Perquè podríem dir que aquest és un llibre escrit a mitges per Leandro Calvo Pascual i Josep Maria Ferrairó Salvador. Una coautoria un tant particular si tenim en compte que son figures pertanyents a èpoques històriques ben diferenciades. Del Pare Leandro Calvo, il·lustrat tardà que va viure el canvi del segle XIX al XX, la majoria vam tindre la primera notícia a partir de la publicació l'any 1908 del seu llibre *Hidrografia subterrànea*, a cura de l'impresor gandià Lluís Català i Serra. A Josep Maria Ferrairó, molts hem tingut la sort de conèixer-lo

personalment en diferents vessants: l'acadèmicocientífic, el divulgador, el del ciutadà compromés amb el territori i, per damunt de tots, el vessant humà.

En aquest treball, Ferrairó ens descobreix primerament, de manera exhaustiva aspectes desconeguts sobre l'il·lustre escolapi. La biografia, fruit d'una rigorosa tasca de recerca i documentació, contextualitza el pensament del Pare Calvo.

En una segona part, el llibre recupera, a més de la ja esmentada *Hidrografia subterrànea*, els apunts publicats pel Pare Calvo en el diari gandià *El Litoral* (1884), sota el nom d'*Un viatge por la montaña: Apuntes geológicos*, potser la més agradable sorpresa per a molts. Hi llegim un Leandro Calvo que expressa fantasies i crítiques, així com la seua estima per l'Horta de Gandia. Un vessant humà i literari que no impedeix que es manifeste el documentalista escrupolós que estudiava acuradament tot allò que veu:

a més de les descripcions geològiques, hi trobem referències amb valor històric, com les que fa al paisatge i a les formes de vida tradicional. Ferrairó il·lustra amb nombroses fotografies i comentaris el text original. Això multiplica el seu valor, i el posa a l'abast de tot aquell que tinga interès de conèixer com cal la comarca, sense necessitar uns fonaments massa elevats de geologia. És, en resum un llibre de passejades interpretades, que aconsegueix ser didactic, científic i literari, gracies a la interacció entre ambdós autors.

Hi llegim un Leandro Calvo que expressa la seua estima per l'horta de Gandia

Del segon llibre recollit, *Hidrografia subterrànea* (1908), cal dir que ja ha sigut una obra científica de referència per a molts estudiosos, citada i consultada en diverses tesis doctorals. El treball es completa amb una joia cartogràfica que expressa la visió de Leandro Calvo sobre el terme de Gandia que —com diu Ferrairó— poc té a envejar als mapes actuals. Tot bones notícies. Cal agrair a Enric Ferrer Solivares l'encertat pròleg i el paper de precursor de l'obra, i felicitar al CEIC Alfons el Vell per la tasca científica de recuperació. Gràcies a ells i a Josep Maria, hem reincorporat al present una part de la història, i per a molts, Leandro Calvo no serà solament un carrer de Gandia. Els recomane sincerament a tots la lectura d'aquest llibre apassionant.

*Rafael Delgado és professor de l'Escola Politècnica Superior de Gandia